การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร

The Participation of the Resident's Effect on Solid Waste Management in Minburi District, Bangkok Metropolitan Administration

พาทิศ สมัครเขตกิจ[1], รังสรรค์ ประเสริฐศรี [2], อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ[3], ประสาน บุญโสภาคย์[4]
Patit Samakkhetkit[1,*], Rangson Prasertsri[2], Orapin Piyasakulkiat[3], Prasan Boonsopak[4]
[1-3] หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
[1-3]Master of Public Administration Program Graduate School Kasem Bundit University
[1]E-mail: Patid00748@gmail.com

Received : December 17, 2024; **Revised :** January 18, 2025; **Accepted :** January 24, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 5Rs ในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร และ 3) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 5Rs ในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการศึกษาพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานครในการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการร่วมติดตามประเมินผล ด้านการร่วมปฏิบัติ และ ด้านการร่วมคิดตัดสินใจ ตามลำดับ 2) การจัดการขยะมูลฝอยตามหลักการ 5Rs ของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย ด้านการนำขยะบางประเภทมาใช้ซ้ำโดยไม่ผ่านกระบวนการ และด้านการหลีกเลี่ยงการใช้ขยะที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สำหรับด้านการนำขยะที่ใช้แล้วมาซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ได้อีก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการนำขยะไปผ่านกระบวนการก่อนนำมาใช้ซ้ำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ 3) การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตมีนบุรีกรุงเทพมหานครที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานครนั้นเกิดจากการร่วมรับผลประโยชน์ การร่วมคิด ตัดสินใจ และการร่วมปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม; ประชาชน; การจัดการขยะ

Abstract

The objectives of this research are to study: 1. The public of the resident's participation on solid waste management. 2. The analyze solid waste management using the 5 Rs principle. and 3. The Participation of the Resident's Effect on Solid Waste Management sing the 5 Rs principle in Minburi District, Bangkok Metropolitan Administration. The research sample consisted of 400 individuals from Minburi District. Data were collected using a questionnaire that demonstrated high reliability with 0.98. The statistical methods employed for data analysis included percentages, means, and Standard Deviations. Additionally, Multiple Regression Analysis was test hypotheses, with a significance level set at 0.05.

The study's results revealed that: 1) The participation of the residents in the solid waste management of Minburi District, Bangkok Metropolitan Administration overall are at a moderate level. The average participation in receiving benefits is at a high level, followed by the participating in monitoring and evaluation, participation in practice and part in thinking decision-making averages were at a moderate level, respectively 2) The solid waste management using the 5 Rs principle in Minburi District, Bangkok Metropolitan Administration, overall was at a high level. The performance rating with a strong emphasis on reducing the generation of solid waste. This includes reusing specific types of waste without any processing. Additionally, the district successfully avoids the use of harmful waste that impacts both people and the environment, achieving a high rating in this area. However, when it comes to repairing and reusing used items, the average performance was rated as moderate. Similarly, the processing of waste before its reuse also received a moderate rating, respectively. 3) The participation of residents in Minburi District, Bangkok Metropolitan Administration significantly impacts solid waste management in the area. It was found that factors influencing solid waste management in Minburi District, Bangkok Metropolitan Administration are the result of collective benefits, shared thinking, joint decision-making, and collaborative actions. This relationship is statistically significant at the 0.05 level.

Keywords: participation; people; waste management

บทนำ

ขยะมูลฝอยเป็นปัญหาสำคัญระดับโลก แม้จะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วก็ยังคงเผชิญกับ ปัญหาขยะมูลฝอย หากไม่มีการจัดการที่ดีอาจเป็นแหล่งกำเนิดของก๊าซเรือนกระจกที่ก่อให้เกิดปัญหาโลกร้อนได้ ซึ่งจากรายงานของ Waste Generation and Recycling Indices 2019 ที่จัดทำโดย Verisk Maplecroft Environment Dataset ที่ศึกษาและสำรวจตัวชี้วัดกว่า 52 ตัว เกี่ยวกับการผลิตขยะ และการรีไซเคิลขยะที่เกิดขึ้นในประเทศต่างๆ ทั่วโลก พบว่า สถานการณ์ขยะโลกกำลังน่าเป็นห่วง เนื่องจากในแต่ละปีมีขยะมูลฝอยชุมชน (Municipal Solid Waste) เกิดขึ้นปีละมากกว่า 2.1 พันล้านตัน แต่มีเพียง 16% หรือราว 323

ล้านตันเท่านั้นที่จะถูกนำไปเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล (Thestandard, [ออนไลน์], 2019) ปัจจุบันปัญหาขยะมูลฝอย เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมและปัญหาโลกร้อน ซึ่งปัญหาดังกล่าวเกิดจากกิจกรรมต่างๆ ของเราทุกคน อาทิ ขยะที่เกิดจากการบริโภค การส่งเสริมท่องเที่ยว การเติบโตของธุรกิจไรด์เดอร์หรือบริการส่งอาหาร/สินค้า บริการ นโยบายส่งเสริมการพัฒนาภาคอุตสาหกรรม แม้ว่าขยะบรรจุภัณฑ์ที่ทำจากพลาสติก เช่น กล่องใส่อาหาร กล่องโฟม ถุงหูหิ้ว หลอดดูด แก้วน้ำ ซึ่งเป็นขยะประเภทใช้ครั้งเดียวที่สามารถนำมารีไซเคิลได้จะมีแนวโน้มลดลงในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 แต่สัดส่วนของขยะที่กำจัดไม่ถูกต้องกลับมีจำนวนเพิ่มขึ้น และเมื่อไม่นานมานี้ทางเลขาธิการสหประชาชาติ (United Nations) ที่ประกาศสื่อสารให้ทั่วโลกเข้าใจตรงกันว่าปัจจุบันโลกของเราได้สิ้นสุด ‘ยุคโลกร้อน’ (Global Warming) และกำลังเข้าสู่ ‘ยุคโลกเดือด’ (Global Boiling) แล้วนั่นเอง ด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่น่ากลัวอุณหภูมิที่เพิ่มสูงจนทำให้เดือนกรกฎาคม ปี 2566 ที่ผ่านมากลายเป็นเดือนที่ร้อนสุดในประวัติการณ์ ฤดูร้อนที่อุณหภูมิสูงสุดถูกบันทึกที่สหรัฐฯ อุณหภูมิสูงถึง 46.6 องศา หรือภูมิภาคแอฟริกาเหนือมีอุณหภูมิสูงสุดแตะ 50 องศา และนั่นกำลังทำให้มนุษย์กำลังตกที่นั่งลำบากได้ (Ananda, 2023)

ปัจจุบันคนไทยกว่า 60 ล้านคนสามารถผลิตมูลฝอยชุมชนได้มากถึง 14 ล้านตันต่อปี แต่ศักยภาพในการจัดเก็บโดยเฉลี่ยทั้งประเทศมีไม่ถึงร้อยละ70 ซึ่งปัญหาขยะมูลฝอยในประเทศไทยกำลังทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นอย่างมากโดยเฉพาะชุมชนขนาดใหญ่ เขตเทศบาล เมืองท่องเที่ยว เมืองธุรกิจการค้า เมืองอุตสาหกรรมและเมืองหลวงของประเทศ อันเนื่องมาจากแหล่งเหล่านี้มีจำนวนประชากรอาศัยกันอย่างหนาแน่นและมีการขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็ว ตลอดจนความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้น เศษเหลือใช้จากกิจกรรมต่าง ๆ เป็นขยะย่อมมีมากขึ้นด้วย จนเป็นปัญหาที่ต้องการแก้ไขอย่างเร่งด่วน (กรมควบคุมมลพิษ, 2557) จากรายงานในปี พ.ศ. 2566 พบว่า มีขยะชุมชนประมาณ 26.95 ล้านตัน ปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์เพียง 9.31 ล้านตัน ปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดถูกต้อง 10.17 ล้านตันปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดไม่ถูกต้อง7.47 ล้านตันด้วยวิธีการเทกองกลางแจ้งและการเผาในที่โล่ง โดยประเทศไทยมีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง 114 แห่ง หมักทำปุ๋ย 3 แห่ง MBT 4 แห่ง RDF 1 แห่ง ฝังกลบถูกหลักวิชาการ 1607 แห่ง เตาเผาผลิตพลังงาน (WTE) 7 แห่ง เทกองควบคุม (<50 ตัน/วัน) 169 แห่ง สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกต้อง 1,965 แห่ง เทกองควบคุม (>50 ตัน/วัน) 6 แห่ง เตาเผาไม่มีระบบบำบัดมลพิษอากาศ 77 แห่ง การเทกอง 73 แห่ง เผากำจัดกลางแจ้ง 62 แห่ง สถานีขนถ่าย 36 แห่ง (กรมควบคุม มลพิษ, 2566) ซึ่งในปี 2565 กรุงเทพมหานครมีปริมาณขยะ 10,706 ตันต่อวัน คนกรุงเทพ 1 คน สร้างขยะวันละ 2-3 กิโลกรัมต่อวัน

พื้นที่เขตมีนบุรี เป็นหนึ่งในเขตที่มีความสำคัญของกรุงเทพมหานคร ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของกรุงเทพฯ มีพื้นที่ 63.65 ตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือน (หลัง) 65,591 จำนวนประชากร 140,894 คน (สำนักงานเขตมีนบุรี, 2567) การพัฒนาในพื้นที่ทำให้ปริมาณขยะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ถ้าหากประชาชนในพื้นที่ไม่มีความรู้ในเรื่องของการจัดการขยะมูลฝอย หรือเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง การจัดการที่ไม่เหมาะสมอาจนำไปสู่ผลกระทบด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในระยะยาว ซึ่งการจัดการขยะมูลฝอยสามารถทำได้ผ่านหลายวิธี เช่น การเรียนรู้และปฏิบัติตามกฎหมายท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ การแยกขยะตามประเภท เช่น ขยะอินทรีย์ ขยะพลาสติก หรือขยะรีไซเคิล เพื่อให้ง่ายต่อการรีไซเคิลและลดปริมาณขยะที่ส่งไปสู่ถังขยะทั่วไป การสร้างและส่งเสริมการใช้ถังขยะที่เหมาะสมในท้องถิ่น การส่งเสริมการลดใช้พลาสติกและวัสดุที่ทำให้เกิดขยะมูลฝอยออกมากขึ้น และ

การศึกษาและส่งเสริมการใช้วิธีการจัดการขยะที่ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้ถุงผ้าหรือขวดน้ำแก้วแทนถุงพลาสติก เป็นต้น

สำหรับหลักแนวคิดการจัดการขยะมูลฝอยด้วยแนวคิด 5Rs ของกรมควบคุมมลพิษ (2550) คือ 1) Reduce – ลดการใช้ (คิดก่อนใช้) 2) Reuse – นำกลับมาใช้ซ้ำ (ใช้แล้วใช้อีก) การใช้ซ้ำ เป็นการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด 3) Recycle – นำกลับมาใช้ใหม่ 4) Repair – นำสิ่งของที่ยังพอแก้ไขได้มาซ่อมแซมให้สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ 5) คือ Reject - หลีกเลี่ยงการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดอันตราย โดยการจัดการขยะที่นำไปสู่ประสิทธิภาพในการรักษาสิ่งแวดล้อมต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งหลักแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนของ Szentendre (1996) คือ 1) ร่วมคิด ตัดสินใจ 2) ร่วมปฏิบัติ 3) ร่วมรับผลประโยชน์ และ 4) ร่วมติดตามประเมินผล ซึ่งหลักแนวคิดทั้ง 2 ประเด็นนี้เป็นแนวทางในการจัดการขยะตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานครที่เน้นให้มีขยะเหลือน้อยที่สุด ไปกระทั่งเหลือศูนย์เพื่อลดภาระในการกำจัดขยะ ปลายทางอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในการรักษาสิ่งแวดล้อม และมีส่วนช่วยลดภาวะ “โลกเดือด” ได้อีกด้วย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร เพื่อได้มาซึ่งข้อมูลที่ได้จากผลการวิจัยนำไปเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา ปรับปรุงการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร หรือหน่วยงานอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

หลักการพื้นฐานของการมีส่วนร่วมเกิดจากการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่จะต้องมีกิจกรรมร่วมกันและการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการพัฒนา ซึ่งหัวใจของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ จะต้องให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบในผลการพัฒนาที่จะเกิดขึ้น กล่าวคือ การมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการอย่างหนึ่งในการพัฒนา (นิยม เวชกามา, 2561: 22)

สถาบันพระปกเกล้า (2553: 6) การมีส่วนร่วม คือ การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตามประเมินผล ร่วมรับผลประโยชน์จากการกระทำและร่วมรับผิดชอบ

ศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร และ โชติกา แก่นธิยา (2562: 113) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องของการพัฒนา จะต้องมีการให้โอกาสประชาชนเป็นฝ่ายการตัดสินใจ กำหนดปัญหาความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง

ซึ่งความหมายต่างๆ นี้มีผู้ได้ขยายความหมายออกในแนวทางสาธารณะว่า การมีส่วนร่วม คือ การมุ่งเน้นให้สาธารณชนผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์และความคิดเห็นต่างๆ เพื่อนำไปการตัดสินใจ การวางแผนการดำเนินงาน และนโยบายต่างๆ

ร่วมกัน (องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน), 2552: 4) การมีส่วนร่วมเป็นการเกี่ยวข้องของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจว่าจะทำอะไร โดยใครการเกี่ยวข้องนี้เป็นการนำโครงการไปปฏิบัติ แบ่งปันประโยชน์ ติดตามและประเมินผลโครงการ (ทศพล สมพงษ์, 2555: 66) และนอกจากนี้ยังมีแนวคิดที่แตกต่างกันออกไปอีกว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความหมายครอบคลุมมากกว่าการเป็นเพียงกระบวนการให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ต่อสาธารณชนเพียงด้านเดียว ซึ่งเป็นการสื่อสารแบบทางเดียว (One-way Communication) เท่านั้น และประเด็นสำคัญ คือ เป้าหมายของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การให้ข้อมูลข่าวสารที่ครอบคลุมต่อสาธารณชน และการเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียจากนโยบาย กิจกรรม และโครงการพัฒนาสามารถแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา นำไปสู่กระบวนการสร้างฉันทามติ (Consensus Building) เพื่อหาทางออกที่ดีที่สุด และได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย (จุฑารัตน์ ชมพันธุ์, 2555: 126-127)

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับขยะมูลฝอย

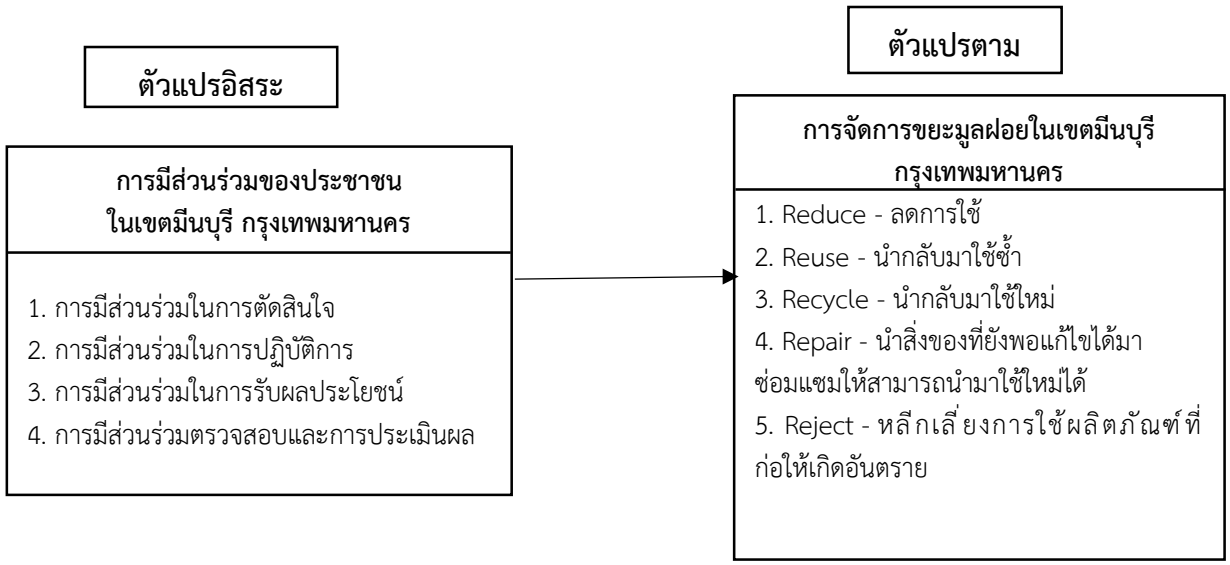
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2561) กล่าวถึงขยะมูลฝอยสามารถแบ่งออกได้ 4 ประเภท ได้แก่ 1) ขยะมูลฝอยทั่วไป เช่น เศษกระดาษ เศษอาหาร ถุงพลาสติก มูลสัตว์ ซากสัตว์ ซึ่งมูลฝอย2) ขยะมูลฝอยนำกลับมาใช้ใหม่ คือ ของเสียบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้เข้าสู่อุตสาหกรรมรีไซเคิล เพื่อแปรรูปเป็นวัตถุดิบหรือผลิตภัณฑ์ใช้ใหม่ 3) ขยะมูลฝอยอินทรีย์หรือขยะมูลฝอยย่อยสลายได้ตามธรรมชาติ เช่น เศษอาหาร มูลสัตว์ สามารถรวบรวมนำไปทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ 4) ขยะมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน ซึ่งเป็นวัตถุที่ปนเปื้อนสารที่มีคุณสมบัติเป็นสารพิษ สารไวไฟ สารระคายเคือง สารกัดกร่อน สารที่เกิดปฏิกิริยาได้ง่าย สารที่เกิดระเบิดได้ ที่อาจเกิดหรือมีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สินหรือสิ่งแวดล้อม

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักการ 5Rs

การจัดการขยะมูลฝอยตามหลักการ 5Rs เป็นหลักที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถทำได้ตั้งแต่ระดับครัวเรือน รวมถึงนำไปใช้ในทั้งในภาคชุมชนและภาคอุตสาหกรรม ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของประเทศไทยที่ให้ความสำคัญกับการลดปริมาณขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด หลักการ 5 Rs ประกอบด้วย 1. การลดการใช้สิ่งของที่ไม่จำเป็น (Reduce) เช่น การลดใช้ถุงพลาสติกโดยใช้ถุงผ้าใส่ของแทน 2. การนำขยะมูลฝอยเศษวัสดุมาใช้ใหม่ (Reuse) เป็นการใช้ซ้ำ เช่น นำขวดน้ำหวานมาบรรจุน้ำดื่ม นำขวดกาแฟที่หมดแล้วมาใส่น้ำตาล 3. การซ่อมหรือแก้ไข (Repair) เป็นการนำวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหายมาซ่อมแซมใช้ใหม่ เพื่อให้สามารถนำกลับมาใช้งานได้อีกครั้ง 4. การหมุนเวียนนำขยะกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) เป็นการแปรรูปตามกระบวนการของแต่ละประเภท เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ 5. การหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ทำลายยาก (Reject) เช่น กล่องโฟม เป็นต้น (กรมควบคุมมลพิษ, 2550) การที่คนในชุมชนร่วมมือกันคิดปฏิบัติ และรับผิดชอบช่วยเหลือกัน เพื่อให้เกิดการดำเนินงานและการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ ซึ่งต้องเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเป็นผู้ตัดสินและกำหนดปัญหาความต้องการของตนเองได้อย่างแท้จริง (เอกพงษ์ สารน้อย, 2563)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้นำเสนอในส่วนก่อนหน้า สามารถกำหนดกรอบแนวคิดได้ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากร ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร จำนวน 140,894 คน (สำนักงานเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ข้อมูล ณ เดือนมีนาคม 2567) กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) กำหนดค่าระดับความคลาดเคลื่อนไว้ที่ร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 399 คน และเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 400 คน และใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก จากประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานครที่ยินดีให้ข้อมูลและมีความสะดวกในการตอบแบบสอบถามจนครบตามจำนวน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีผลการประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน และมีค่าความเชื่อมั่นสอดคล้องภายในโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha Coefficient’s Cronbach) เท่ากับ 0.978 โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมในการลดและแยกขยะเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ได้แก่ 1. Reduce – ลดการใช้ (คิดก่อนใช้) 2. Reuse – นำกลับมาใช้ซ้ำ (ใช้แล้วใช้อีก) การใช้ซ้ำ เป็นการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด 3. Recycle – นำกลับมาใช้ใหม่ 4. Repair – นำสิ่งของที่ยังพอแก้ไขได้มาซ่อมแซมให้สามารถนำมาใช้ใหม่ได้ 5. คือ Reject – หลีกเลี่ยงการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดอันตราย โดยเป็นคำถามปลายปิด จำนวน 20 ข้อ

ส่วนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ในการจัดการขยะมูลฝอยได้แก่ 1) ร่วมคิด ตัดสินใจ 2) ร่วมปฏิบัติ 3) ร่วมรับผลประโยชน์ และ 4) ร่วมติดตามประเมินผล โดยเป็นคำถามปลายปิด จำนวน 20 ข้อ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{0}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) เพื่ออธิบายข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร และค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อพยากรณ์หรือทำนายตัวแปรอิสระเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม คือ การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร รวมถึงสถิติการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha Coefficient's Cronbach) เพื่อใช้ในการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ในการจัดการขยะมูลฝอย

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ในการจัดการขยะมูลฝอย

(n=400)

การมีส่วนร่วมของประชาชน	$\bar{0}$	S.D.	แปลผล
1. การร่วมคิด ตัดสินใจ	3.02	1.011	ปานกลาง
2. การร่วมปฏิบัติ	3.15	.971	ปานกลาง
3. การร่วมรับผลประโยชน์	3.46	.903	มาก
4. การร่วมติดตามประเมินผล	3.16	1.050	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	**3.20**	**.823**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 1 แสดงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ในการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$= 3.20, S.D. = .823) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 3.46, S.D.= .903) ด้านการร่วมติดตามประเมินผล ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$= 3.16, S.D.= 1.050) ด้านการร่วมปฏิบัติ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$= 3.15, S.D.= .971) และ ด้านการร่วมคิด ตัดสินใจ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$= 3.02, S.D. = 1.011) ตามลำดับ

2. การจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5Rs ของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการขยะมูลฝอย ตามหลักการ 5Rs ของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร

(n=400)

การจัดการขยะมูลฝอยตามหลักการ 5Rs	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย (Reduce)	3.86	.866	มาก
2. ด้านการนำขยะบางประเภทมาใช้ซ้ำโดยไม่ผ่านกระบวนการ (Reuse)	3.64	.936	มาก
3. ด้านการนำขยะไปผ่านกระบวนการ ก่อนนำมาใช้ซ้ำ (Recycle)	3.18	.840	ปานกลาง
4. ด้านการนำขยะที่ใช้แล้วมาซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ได้อีก (Repair)	3.40	.995	ปานกลาง
5. ด้านการหลีกเลี่ยงใช้ขยะที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม (Reject)	3.41	.900	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**3.50**	**.656**	**มาก**

จากตารางที่ 2 แสดงถึงการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักการ 5Rs ของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 3.50, S.D. = .656) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย (Reduce) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 3.86, S.D. = .866) ด้านการนำขยะบางประเภทมาใช้ซ้ำโดยไม่ผ่านกระบวนการ (Reuse) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 3.64, S.D. = .936) ด้านการหลีกเลี่ยงการใช้ขยะที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม (Reject) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 3.41, S.D. = .900)ด้านการนำขยะที่ใช้แล้วมาซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ได้อีก (Repair) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.40, S.D. = .995) และด้านการนำขยะไปผ่านกระบวนการ ก่อนนำมาใช้ซ้ำ (Recycle) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$= 3.18, S.D. = .840) ตามลำดับ

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 3 แสดงการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร

การจัดการขยะมูลฝอย	Unstandardized Coefficients	Standardized Coefficients		
	B	Beta	t	P-value
(Constant)	2.063		17.958	.001
การมีส่วนร่วม				
การร่วมคิด ตัดสินใจ	.130	.201	3.414	.001
การร่วมปฏิบัติ	.109	.161	2.376	.018
การร่วมรับผลประโยชน์	.212	.292	4.727	.001
การร่วมติดตามประเมินผล	.010	.017	.294	.769

R = .555[a] R^2 = .308 Adjusted R^2 = .301 Std. Error of the Estimate = .548

F Change = 43.899 Sig = .001 *Correlation is significant at the .05 level (2-tailed)

จากตารางที่ 3 การศึกษาถึง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร” ตัวแปรอิสระได้แก่ ด้านการร่วมคิด ตัดสินใจ ด้านการร่วมปฏิบัติ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการร่วมติดตามประเมินผล โดยมีตัวแปรตาม คือ การจัดการขยะมูลฝอย ในพื้นที่ เขตมีนบุรีกรุงเทพมหานคร เมื่อนำตัวแปรปัจจัยด้านต่าง ๆ มาทำการคัดเลือกตัวแปรที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอย ในพื้นที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .555 สามารถร่วมกันพยากรณ์การจัดการขยะมูลฝอย ในพื้นที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานครได้ร้อยละ 30.8 อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± .548 จากโดยพยากรณ์การจัดการขยะมูลฝอยเมื่อทราบการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ (B = .212, t = 4.727, P-value = .001) ด้านการร่วมคิด ตัดสินใจ (B = .130, t = 3.414, P-value = .001) ด้านการร่วมปฏิบัติ (B = .109, t = 2.376, P-value = .018) และด้านการร่วมติดตามประเมินผล (B = .010, t = .294, P-value = .769) โดยเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 2.063 + 0.212(X_3) + 0.130(X_1) + 0.109(X_2)$$

ให้

$\hat{Y}$ แทน การจัดการขยะมูลฝอย ในพื้นที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร

X_1 แทน การร่วมคิด ตัดสินใจ

X_2 แทน การร่วมปฏิบัติ

X_3 แทน การร่วมรับผลประโยชน์

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลจะเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลและเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยอธิบายตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .555

1. ปัจจัยด้านการร่วมรับผลประโยชน์ของประชาชนส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เขตมีนบุรีกรุงเทพมหานคร จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในพื้นที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ได้รับรู้และเข้าใจถึงต่อประโยชน์จากการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากในการจัดการขยะมูลฝอยที่สามารถทำให้ปริมาณขยะในชุมชนลดลง สภาพแวดล้อมในชุมชนสะอาดน่าอยู่ บริเวณบ้านพักอาศัยสะอาดถูกสุขอนามัยหลังจากมีการจัดการขยะตามโครงการ/กิจกรรมของเขตมีนบุรี เช่น การคัดแยกขยะในครัวเรือนก่อนนำไปจำหน่ายเพื่อเพิ่มรายได้ อีกทั้งยังได้รับความรู้จากโครงการ/กิจกรรมที่เขตมีนบุรีจัดขึ้นเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอีกด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ Narayanasamy, N. (2009: 2) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการเกี่ยวข้องของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจว่าจะทำอะไร โดยใครการเกี่ยวข้อง เป็นการนำโครงการไปปฏิบัติ โดยแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของระพีพัฒน์ วงษ์ภักดี กฤษฎางศ์ และคณะ (2563) ศึกษาเรื่อง “การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านสวัสดีตำบลกลันทา อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์” พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำ

ให้ชุมชมชนประสบความสำเร็จและกลายเป็นชุมชมขนปลอดขยะอย่างสมบูรณ์ เนื่องจากประชาชนในชุมชนตระหนักรู้ถึงความสำคัญและประโยน์ของการไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และช่วยกันลดปริมาณขยะ อีกทั้งสร้างจิตสำนึกให้คนรุ่นหลังให้รู้จักการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนต่อไป

2. ปัจจัยด้านการร่วมคิด ตัดสินใจที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอย ในพื้นที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก แม้ว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาในการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมและการกำหนดนโยบายในการดูแลและจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับสมาชิกในชุมชน มีการวางแผนและตัดสินใจแก้ไขปัญหาขยะชุมชนร่วมกับสมาชิกในชุมชนคนอื่นเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการหาวิธีการและการจัดการขยะร่วมกับสมาชิกในชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง แต่อย่างไรก็ตามประชาชนก้ยังมีการจัดการขยะมูลฝอยส่วนให่ทำได้ในระดับดี มีเพียงประเด็นเกี่ยวกับการนำกลับมาใช้ซ้ำ และการซ่อมแซมเพื่อนำมาใช้ให้ที่เป็นประเด็นที่ต้องนำมาพิจารณาหาทางร่วมกันส่งเสริมจูงใจให้ประชาชนเห็นความสำคัญในประเด็นนี้ต่อไปสอดคล้องกับแนวคิดของ ศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร และโชติกา แก่นธิยา (2562: 113) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องของการพัฒนา จะต้องมีการให้โอกาสประชาชนเป็นฝ่ายการตัดสินใจ กำหนดปัญหาความต้องการของตนเองอย่างแท้จริง เป็นการเสริมพลังอำนาจให้แก่ประชาชน/กลุ่ม/องค์กรชุมชนให้สามารถระดมขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากร และสอดคล้องกับงานวิจัยของชนันฐพัทธ์ เรณู และ วิราสิริรี์ วสีวีรสิว์ (2566) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา” พบว่า หน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ยังมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลหนูสีในการจัดการขยะ เกี่ยวกับความรู้และทัศนคดีต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนไม่มากพอ จึงต้องสร้างโอกาสให้ประชาชนให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนต่อไป

3. ปัจจัยด้านการร่วมปฏิบัติที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอย ในพื้นที่เขตมีนบุรีกรุงเทพมหานคร จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในพื้นที่เขตมีนบุรีกรุงเทพมหานคร ได้มีส่วนร่วมในการลดขยะ โดยเริ่มจากการจัดการขยะในครัวเรือน มีการจัดแยกประเภทของขยะ รวมไปถึงการคำนึงถึงการจัดการที่อาจทำให้เกิดอันตราย อย่างไรก็ตามประชาชนยังไม่ให้ความสำคัญต่อการนำขยะไปผ่านกระบวนการก่อนนำมาใช้ซ้ำ และการนำขยะที่ใช้แล้วมาซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ได้อีก ซึ่งอาจส่งผลต่อจำนวนปริมาณขยะที่ไม่สามารถลดลงได้ตามที่ต้องการ สอดคล้องกับงานวิจัยของวรวุฒิ ตั้งประดิษฐ์ ศุภวัฒน์ สุขะปรเมษฐ และ ฐิติมา โห้ลำยอง (2567) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการแบบมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอย่างยั่งยืนของชุมชนรอบนิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ ชลบุรี” พบว่า ประชาชน ส่วนใหญ่มุ่งเน้นการทำงานหารายได้ จึงไม่ได้ใส่ใจในการคัดแยกขยะหรือเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐท้องถิ่นมากนัก

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 2 องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาอธิบายได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะในพื้นที่เขตมีนบุรีกรุงเทพมหานคร ได้แก่ การที่ประชาชนต้องให้ความสำคัญและคำนึงถึงความสะอาดของชุมชนเป็นเบื้องต้น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมในการรักษาสิ่งแวดล้อม อีกทั้งร่วมกันคิดวิเคราะห์ถึงสาเหตุของขยะที่เกิดขึ้นมากมายในชุมชนเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน โดยกำหนดเป็นนโยบายในการปฏิบัติ และจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการจัดการขยะ เริ่มจากตนเอง การจัดการขยะในครัวเรือน มีการคัดแยกขยะ และให้ความสำคัญต่อขยะที่มีอันตราย อีกทั้งมีการแปรรูปขยะให้เกิดประโยชน์ในการนำกลับมาใช้ซ้ำ

สรุป

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานครในการจัดการขยะมูลฝอยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดย ด้านการร่วมคิด ตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ การร่วมตรวจสอบ ประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านร่วมรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก

2. การจัดการขยะแสดงถึงการจัดการขยะมูลฝอยตามหลักการ 5Rs ของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานครโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการลดการเกิดขยะมูลฝอย (Reduce) การนำขยะบางประเภทมาใช้ซ้ำโดยไม่ผ่านกระบวนการ (Reuse) การหลีกเลี่ยงการใช้ขยะที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม (Reject) อยู่ในระดับมาก ส่วนการนำขยะที่ใช้แล้วมาซ่อมแซมเพื่อนำกลับมาใช้ได้อีก (Repair) และ การนำขยะไปผ่านกระบวนการก่อนนำมาใช้ซ้ำ(Recycle) อยู่ในระดับปานกลาง

3. ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .555 และสามารถร่วมกันพยากรณ์การจัดการขยะมูลฝอย ในพื้นที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานครได้ร้อยละ 30.8 จากด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการร่วมคิด ตัดสินใจ ด้านการร่วมปฏิบัติ และด้านการร่วมติดตามประเมินผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการพยากรณ์เท่ากับ ± .548 โดยเขียนเป็นสมการ ได้แก่ $\hat{Y}$ = 2.063 + 0.212(X3) + 0.130(X1) + 0.109(X2)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากผลการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร จะเห็นได้ว่าแม้ประชาชนส่วนใหญ่จะเล็งเห็นถึงการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะแล้วเกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม แต่อย่างไรก็ตามประชาชนก็ยังเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ หรือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลยังอยู่ในระดับไม่มากพอ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอข้อคิดเห็น ดังนี้

1. ด้านการร่วมคิด ตัดสินใจของประชาชนในพื้นที่เขตมีนบุรี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีวิธีการจูงใจให้ประชาชนเข้ามาร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาในการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมและและเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการดูแลและจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับสมาชิกในชุมชนให้มากกว่านี้ เพื่อวางแผนแก้ไขปัญหาขยะชุมชน เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการหาวิธีการและการจัดการขยะให้มากยิ่งขึ้น

2. ด้านการร่วมปฏิบัติของประชาชนในพื้นที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ในระดับครอบครัวควรมีการส่งเสริมการลดปริมาณขยะในบ้าน และการคัดแยกขยะตามประเภทของขยะเปียก ขยะแห้ง และขยะอันตรายให้มากขึ้น

3. ด้านการร่วมติดตามประเมินผลของประชาชนในพื้นที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ควรมีการจัดหาวัสดุ/อุปกรณ์สำหรับรองรับขยะของเขตมีนบุรี และการประเมินผลการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดการขยะของเขตมีนบุรี เพื่อให้การจัดการขยะมูลฝอย มีประสิทธิภาพมากที่สุดและประชาชนในพื้นที่เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ควรจะเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลมากกว่านี้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร เท่านั้น ซึ่งประชาชนในเขตพื้นที่อื่น อาจมีความคิดเห็นที่แตกต่างออกไป ควรมีการขยายพื้นที่ในการทำวิจัยให้กว้างมากขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้ทำการศึกษาในลักษณะเดียวกันนี้ในพื้นที่อื่นในการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อเปรียบเทียบผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ จะทำให้เกิดการต่อยอดองค์ความรู้เรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่อื่น ๆ ที่กว้างขวางขึ้นต่อไป

2. การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาปัจจัยในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย เช่น กระบวนการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของชุมชน การพัฒนาระบบการจัดการขยะโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอย ให้มีความเหมาะสมต่อความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น และเพื่อแก้ไขปัญหาโลกเดือด

3. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาวิจัยในเชิงผสมผสานหรือเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์จากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย หรือทำการสนทนากลุ่มระหว่างประชาชน เพื่อให้สามารถได้รับข้อมูลที่มีรายละเอียด และมีข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น ทำให้สามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ประโยชน์ได้สูงสุด เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยใหม่ ๆ ไปพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยให้มีศักยภาพให้ทัดเทียมกับประเทศอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ. (2550). *คู่มือแนวทางการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยชุมชนสำหรับอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน.* กรุงเทพฯ: กรมควบคุมมลพิษ.

_____. (2557). *ปัญหาสิ่งแวดล้อมจากขยะมูลฝอย.*[ออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.pcd.go.th. สืบค้นเมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2567.

_____. (2566). *ข้อมูลสถานการณ์ขยะมูลฝอยของประเทศ*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา. https://thaimsw.pcd.go.th/report1.php?year=2566. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2567.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2561). *คู่มือปฏิบัติงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.* กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.

จุฑารัตน์ ชมพันธุ์. (2555). “การวิเคราะห์หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน”. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม*. 8(1): 123-141.

ชนันฐพัทธ์ เรณู และวิราสิริริ์ วสีวีรสิว์. (2566). “การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา”. *วารสารวิชาการ สาธารณสุขชุมชน*. 9(3): 125-134.

ทศพล สมพงษ์. (2555). *การสังเคราะห์บทเรียนเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยชุมชน.* กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์แก่นจันทร์.

ระพีพัฒน์ วงษ์ภักดี กฤษฎวงศ์ จันเติบ อรณี ถะเกิงสุข วรภรณ์ มนตรี จุฑารัตน์ แสนบุญ และ อุดม ชัยสุวรรณ. (2563). “การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านสวัสดี ตำบลกลันทา อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์”. *วารสารปัญญา*. 27(1): 59-68.

วรวุฒิ ตั้งประดิษฐ์ ศุภวัฒน์ สุขะปรเมษฐ และ ฐิติมา โห้ลำยอง. (2567). “การจัดการแบบมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอย่างยั่งยืนของชุมชนรอบนิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ ชลบุรี” *วารสารวิชาการ การจัดการภาครัฐและเอกชน*. 6(2): 94-108.

ศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร และ โชติกา แก่นธิยา. (2562). “การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อนโยบายสาธารณะ”. *วารสารวิจัยวิชาการ*. 2(1): 101-116.

สถาบันพระปกเกล้า. (2553). *ความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน.* กรุงเทพฯ: จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์.

สำนักงานเขตมีนบุรี. (2667). *พื้นที่การปกครอง/จำนวนประชากร พื้นที่การปกครอง/จำนวนประชากร*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา. https://webportal.bangkok.go.th/minburi. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2567.

องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน). (2552). *แนวทางการจัดการกระบวนการมีส่วนร่วมและการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่อาจได้รับผลกระทบจากโครงการที่ยื่นขอคำรับรอง เป็นโครงการกลไกการพัฒนาที่สะอาด.* กรุงเทพฯ: วี พลัส กรุ๊ป (ไทยแลนด์).

เอกพงษ์ สารน้อย. (2563). “ปัญหากฎหมายการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมและอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม”. *วารสารวิชาการ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*. 8(2): 31-45.

Ananda. (2023). เตรียมรับมือ ‘ภาวะโลกเดือด (global boiling)’ เพิ่มดีกรีสูงทั่วโลก. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา. https://www.ananda.co.th/blog/thegenc. สืบค้นเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2567.

Narayanasamy, N. (2009). *Paticipatory Rural Appraisal: Principles, Methods and Application*. California: Sage Publications.

Szentendre. (1996). *Public Participation Training*. Module Hungary: The Regional Environmental Center.

Thestandard. (2019). *สถานการณ์ขยะโลกกับประเทศที่ผลิตขยะมากที่สุดในโลกขณะนี้*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา.https://thestandard.co/garbage-situation/. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2567.